

PRANEŠIMAS SPAUDAI Nr. 133/22

2022 m. rugpjūčio 1 d., Liuksemburgas

Teisingumo Teismo sprendimas byloje C-184/20 | Vyriausioji tarnybinės etikos komisija

Lietuvos teisės aktai, numatantys viešųjų lėšų gaunančių įstaigų vadovų privačių interesų deklaracijų duomenų dalies atskleidimą internete, prieštarauja Sąjungos teisei

Skaidrumo principo laikymasis vykdant viešąsias funkcijas turi būti derinamas su pagrindinėmis teisėmis, kurioms atitinkama priemonė daro įtaką, nustatant pusiausvyrą tarp bendrojo intereso tikslo ir nagrinėjamų pagrindinių teisių

OT vadovauja Lietuvos nevyriausybinei organizacijai, veikiančiai aplinkos apsaugos srityje ir gaunančiai finansavimą iš Sąjungos struktūrinių fondų. Jis Vyriausiajai tarnybinės etikos komisijai nepateikė privačių interesų deklaracijos, todėl ši priėmė sprendimą, kuriame konstatavo šios pareigos neįvykdymą. Šį sprendimą OT apskundė Vilniaus apygardos administraciniam teismui.

Šis teismas kreipėsi į Teisingumo Teismą su klausimu dėl Lietuvos teisės aktų atitikties Bendrajam duomenų apsaugos reglamentui¹ ir Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijai, kiek šiuose aktuose reikalaujama viešai skelbti internete viešųjų lėšų gaunančių įstaigų vadovų privačių interesų deklaracijų duomenų dalį. Nacionalinis teismas taip pat prašė Teisingumo Teismo išaiškinti, ar privačių interesų deklaracijų turinio, galinčio netiesiogiai atskleisti „jautrius duomenis“, viešas paskelbimas internete yra specialiųjų kategorijų asmens duomenų tvarkymas, kaip tai suprantama pagal BDAR.

Šiandien paskelbtame Teisingumo Teismo didžiosios kolegijos sprendime konstatuota, kad pagal BDAR ir Direktyvą 95/46, siejamus su Pagrindinių teisių chartija, **draudžiami nacionalinės teisės aktai, kuriuose numatyta viešai skelbti internete privačių interesų deklaraciją**, kurią privalo pateikti kiekvienas viešųjų lėšų gaunančios įstaigos vadovas, kiek taip skelbiami, be kita ko, deklaruojančio asmens sutuoktinio, sugyventinio ar partnerio, taip pat jo artimųjų ar pažįstamų asmenų, dėl kurių gali kilti interesų konfliktas, asmenvardžių duomenys arba duomenys apie per paskutinius 12 kalendorinių mėnesių sudarytus sandorius, kurių vertė didesnė negu 3 000 eurų.

Teisingumo Teismas pirmiausia pažymi, kad pateikti klausimai susiję tik su privačių interesų deklaracijoje esančių duomenų dalies viešu skelbimu internete ir kad šių duomenų paskelbimas interneto svetainėje yra jų tvarkymas, kaip tai suprantama pagal Sąjungos teisę.

Teisingumo Teismas pabrėžia, kad Sąjungos teisėje numatytas **išsamus ir baigtinis sąrašas** atvejų, kai asmens duomenų tvarkymas **gali būti laikomas teisėtu**. Taip yra, be kita ko, tuomet, kai duomenų tvarkymas būtinas tam, kad būtų įvykdyta duomenų valdytojui nustatyta teisinė prievolė. Teisingumo Teismas patikslina, kad toks duomenų

¹ 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas) (OL L 119, 2016, p. 1, toliau – BDAR).

tvarkymas turi būti grindžiamas Sąjungos teise arba duomenų valdytojui taikoma valstybės narės teise ir kad šis teisinis pagrindas turi atitikti viešojo intereso tikslą ir būti proporcingas siekiamam teisėtam tikslui.

Šiuo klausimu Teisingumo Teismas pirmiausia pažymi, kad asmens duomenų tvarkymas pagal nacionalinės teisės nuostatas dėl interesų derinimo, kiek juo siekiama užtikrinti, kad valstybės tarnyboje dirbantiems asmenims priimant sprendimus pirmenybė būtų teikiama viešiesiems interesams, įtvirtinti šių sprendimų nešališkumą ir užkirsti kelią kilti interesų konfliktams, taip pat atsirasti ir plisti korupcijai valstybinėje tarnyboje, veikiausiai atitinka Sąjungos pripažintus bendrojo intereso tikslus.

Toliau Teisingumo Teismas konstatuoja, kad nagrinėjamas tvarkymas atrodo tinkamas juo siekiamiems bendrojo intereso tikslams įgyvendinti. Vis dėlto jis primena, kad priemonė taip pat turi tenkinti būtinumo reikalavimą, kuris įvykdomas, jei nurodytas bendrojo intereso tikslas negali būti tinkamai ir taip pat veiksmingai pasiektas kitomis priemonėmis, kurios mažiau ribotų duomenų subjektų pagrindines laisves ir teises, ypač teises į privatų gyvenimą ir į asmens duomenų apsaugą.

Teisingumo Teismas patikslina, kad su asmens duomenų tvarkymo būtinumu susijusi sąlyga turi būti nagrinėjama kartu su vadinamoju „duomenų kiekio mažinimo“ principu, pagal kurį asmens duomenys turi būti adekvatūs, susiję ir savo apimtimi neviršijantys tikslų, kuriais jie tvarkomi.

Tuo remdamasis Teisingumo Teismas padarė išvadą, kad tik tie duomenys, kurių viešas paskelbimas internete iš tikrųjų gali sustiprinti atsakingų asmenų sąžiningumo ir nešališkumo garantijas, užkirsti kelią interesų konfliktams ir padėti kovoti su korupcija viešajame sektoriuje, gali būti tvarkomi taip, kaip numatyta nagrinėjamos nacionalinės teisės nuostatose. Nagrinėjamu atveju, Teisingumo Teismo nuomone, viešųjų lėšų gaunančios įstaigos vadovo sutuoktinio, sugyventinio ar partnerio, taip pat jam artimų ar kitų jam žinomų asmenų, dėl kurių gali kilti interesų konfliktas, asmenvardžių duomenų viešas paskelbimas internete viršija tai, kas griežtai būtina, nes neatrodo, kad iškelto viešojo intereso tikslo nebūtų galima pasiekti, jei būtų tik bendrai nurodytas sutuoktinis, sugyventinis ar partneris, atitinkamai jį susiejant su turimais interesais dėl jo veiklos. Teisingumo Teismas taip pat priduria, jog neatrodo, kad sistemingas deklaruojančio asmens sudarytų sandorių, kurių vertė didesnė nei 3 000 eurų, sąrašo paskelbimas internete yra griežtai būtinas atsižvelgiant į siekiamus tikslus.

Galiausiai Teisingumo Teismas palygino suvaržymo stiprumą su siekiamo bendrojo intereso svarba ir padarė išvadą, kad privačių interesų deklaracijose esančių asmens duomenų didžiosios dalies viešas paskelbimas internete neatitinka pusiausvyros nustatymo reikalavimų. Šiuo klausimu Teisingumo Teismas konstatuoja, viena vertus, kad kova su korupcija Sąjungoje yra labai svarbi. Kita vertus, jis pažymi, kad, internete viešai skelbiant minėtus duomenis, gali būti atskleista informacija apie tam tikrus jautrius duomenų subjektų privataus gyvenimo aspektus ir taps įmanoma susidaryti itin išsamų šio gyvenimo vaizdą. Be to, jis konstatuoja, kad dėl šio tvarkymo šie asmens duomenys tampa laisvai prieinami internete potencialiai neribotam žmonių skaičiui. Taigi Teisingumo Teismas konstatavo didelį duomenų subjektų pagrindinių teisių į privatų gyvenimą ir į asmens duomenų apsaugą suvaržymą.

Vis dėlto Teisingumo Teismas laikosi nuomonės, kad tam tikrų privačių interesų deklaracijose esančių duomenų, kaip antai duomenų apie deklaruojančio asmens arba jo sutuoktinio, sugyventinio ar partnerio, kurių asmenvardžiai nenurodomi, narystę įvairiose įstaigose, jų individualią veiklą arba iš trečiųjų asmenų gautas tam tikros vertės dovanas, viešas paskelbimas gali būti pateisinamas nauda, kurią toks skaidrumas suteikia siekiant nustatyto tikslo.

Galiausiai Teisingumo Teismas konstatuoja, kad asmens duomenų, galinčių netiesiogiai atskleisti su fiziniu asmeniu susijusią jautrią informaciją, viešas paskelbimas valdžios institucijos, atsakingos už privačių interesų deklaracijų rinkimą ir jų turinio tikrinimą, interneto svetainėje yra specialių kategorijų asmens duomenų tvarkymas, kaip tai suprantama pagal Sąjungos teisę. Tokį aiškinimą patvirtina BDAR ir Direktyvos 95/46 tikslas **užtikrinti aukštą fizinių asmenų pagrindinių laisvių ir teisių apsaugos lygį tvarkant su jais susijusius asmens duomenis.**

PASTABA: Prašyme priimti prejudicinį sprendimą valstybių narių teismai, nagrinėdami juose iškeltą bylą, gali pateikti

Teisingumo Teismui klausimus dėl Sąjungos teisės išaiškinimo ar Sąjungos teisės akto galiojimo. Teisingumo Teismas nenagrinėja nacionalinės bylos. Remdamasis Teisingumo Teismo sprendimu šią bylą turi išspręsti nacionalinis teismas. Šis sprendimas taip pat privalomas kitiems nacionaliniams teismams, nagrinėjantiems panašias problemas.

Žiniasklaidai skirtas neoficialus dokumentas, neįpareigojantis Teisingumo Teismo.

Visas sprendimo [tekstas](#) nuo jo paskelbimo dienos prieinamas CURIA tinklalapyje.

Kontaktinis asmuo: Marta Osleja ☎ (+352) 4303 6005

Nuotraukas iš sprendimo paskelbimo posėdžio galima rasti „[Europe by Satellite](#)“ ☎ (+32) 2 2964106

Likite su mumis!

